

Utvalg:	Forskningsutvalget	Dato: 02.05.19
FU-sak:16/19		Arkivsaknr.:

Åpen tilgang til forskningsartikler – deponering

Regjeringen lanserte Nasjonale mål og retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige artikler i august 2017. Målet er at alle norske vitenskapelige artikler som er finansiert av offentlige midler skal være åpent tilgjengelige innen 2024. Retningslinjene er i tråd med de kravene som blir stilt av Forskningsrådet og EU gjennom Horisont 2020.

I retningslinjene kreves det at alle vitenskapelige artikler skal deponeres i et egnet vitenarkiv senest ved publiseringstidspunktet, uavhengig av publiseringskanal og uavhengig av om det er mulig å gjøre dem åpent tilgjengelige.

Åpen tilgang skal sikres ved enten å publisere artikler åpent i tidsskrift (gull åpen tilgang), eller ved å tilgjengeliggjøre en fagfellevurdert versjon av artikler i et åpent vitenarkiv (grønn åpen tilgang). For å kunne tilgjengeliggjøre artikler i åpne vitenarkiv er man avhengig av at korrekt versjon av artikler blir deponert av forfatterne. For artikler som er publisert i abonnementstidsskrift, vil det i regelen være den aksepterte versjonen av en artikkel som kan gjøres åpent tilgjengelig, ikke den publiserte versjonen.

I Norge blir forfattere oppfordret om å deponere sine artikler i vitenarkiv gjennom å laste opp fulltekst i Cristin. Opplasting av fulltekst på poster i Cristin, blir brukt i Forskningsrådets vurdering av om prosjekt har oppfylt sine forpliktelser om åpen tilgang. Opplasting av fulltekst i Cristin sikrer også at artikler blir spredd til de institusjoner som har forfattere på publikasjonen.

Artikler som blir lastet opp i Cristin av forfattere tilknyttet UiB blir overført til UiBs åpne vitenarkiv, BORA. Før artiklene blir gjort åpent tilgjengelige, sjekker UB om tidsskriftet/forlaget tillater at avlevert versjon kan gjøres åpent tilgjengelig. Dersom feil versjon er lastet opp blir forfatterne kontaktet via e-post med forespørsel om å finne rett versjon.

Oversikt over opplasting i Cristin de tre siste årene viser at UiO de siste årene har hatt et sterk økning i opplasting til vitenarkiv, slik det fremgår av figuren nedenfor (grønn søyle i figuren). Utviklingen kan skyldes at en instruks med krav om opplasting av fulltekst knyttet til Cristin-rapportering ble vedtatt ved UiO i 2017. I instruksjonen heter det: "Vitenskapelige artikler skal ikke godkjennes for rapportering før en fulltekstversjon er avlevert til vitenarkiv".

<https://www.uio.no/for-ansatte/enhetssider/med/aktuelt/aktuelle-saker/2018/cristin.html>

Åpen tilgang til vitenarkiv ble drøftet på Forskningsutvalgets seminar 23-23 april 2019. Utvalget la da vekt på det i tillegg til informasjon om vitenarkiv og kunne være riktig å gi informasjon og veiledning i de tekniske opplastningsrutinene, som i dag må gjøres manuelt av den enkelte forskere. Innspill til aktiviteter var å følge opp hvilke Cristin-poster som ikke har blitt arkivert ennå, og sende ut liste over manglende poster med forfattere til fakultetene (for distribusjon til instituttene). Videre å sikre hvordan gull OA-artikler blir håndtert hva gjelder å oppnå åpen tilgang.

Universitetsledelsen ønsker å iverksette en instruks om opplasting av artikler for UiBs forskere.

Saken legges med dette frem for utvalget til drøfting.

Status Open Access - antall publikasjoner

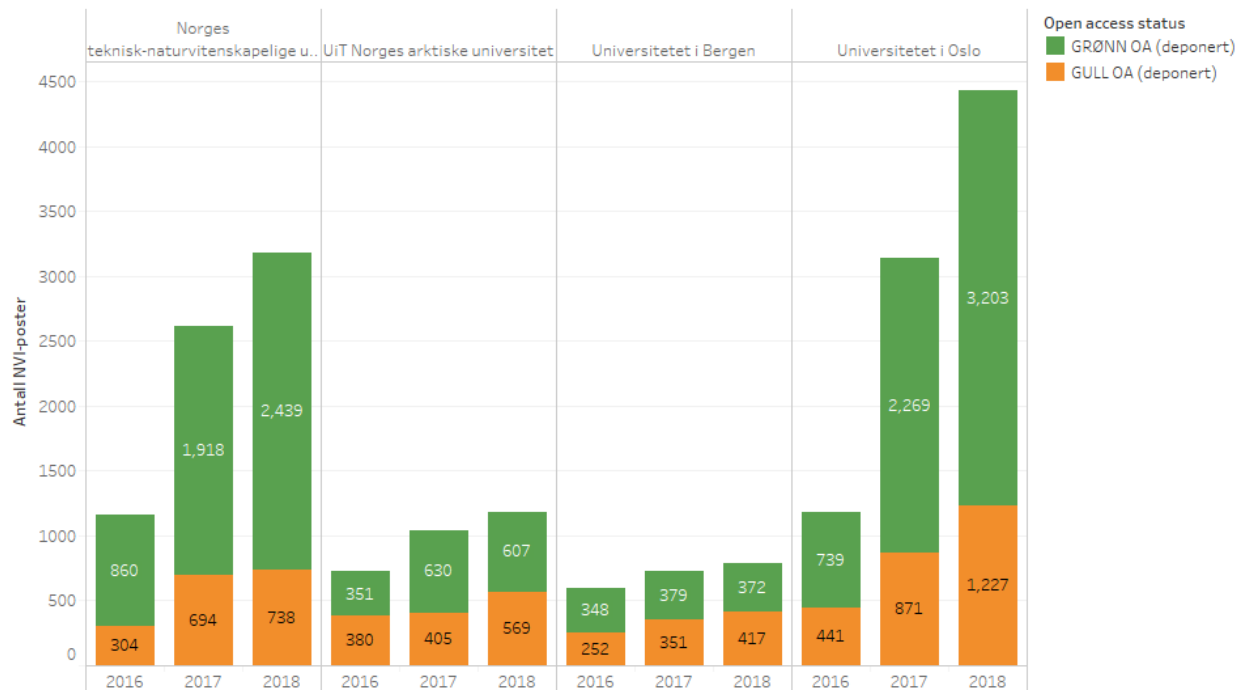
Velg to institusjoner fra filteret for å sammenligne. Visningen nedenfor er et eksempel.

Rapportstatus 'J' gir antall rapporterte NVI-publikasjoner. Andre valg viser NVI-kandidater.

Open Access status måles for vitenskapelige artikler (ISSN)

"Ikke relevante poster" i denne sammenhengen er monografier og antologikapitler.

Med "deponert" menes poster som er lastet opp til arkiv via Cristin av minst en av de deltakende institusjoner på posten.

Status ved de andre institusjonene:

NTNU

<https://innsida.ntnu.no/wiki/-/wiki/Norsk/NTNU+Open+Access+-+handlingsplan>

UiT

https://uit.no/Content/624071/cache=20192803125259/Prinsipper%2Bfor%2B%20C3%A5pen%2Btilgang%2Btil%2Bvitenskapelige%2Bpublikasjoner%2Bved%2BUiT_vedtatt%2B07022019.pdf

UiO

<https://www.uio.no/for-ansatte/enhetssider/med/aktuelt/aktuelle-saker/2018/cristin.html>